

Ποία η ισχύς του κανόνα ότι η θέση της Ελλάδας είναι με τις θαλάσσιες δυνάμεις;

Γεώργιος Δ. Πουκαμισάς¹
Μάρτιος 2021

Η Ελλάδα, σέ δύο παγκόσμιους πολέμους, συμπαράταχθηκε με τον συνασπισμό των δυνάμεων που ήλεγχαν την θάλασσα. Μετά από πολλές ωδίνες και οδύνες κατά τον Α' Π.Π. και με εσωτερικό σχίσμα που την οδήγησε σέ συμφορές, αλλά με ενιαίο μέτωπο και ομόθυμης αποδοχής απόφαση κατά τον Β' Π.Π. -

Η χώρα, είχε ήδη πικρή πείρα από ναυτικούς αποκλεισμούς εκ μέρους των θαλάσσιων δυνάμεων, Άγγλων και Γάλλων, κατά τον 19ο αιώνα, όταν πέντε (5) φορές οί προστάτιδες αυτές δυνάμεις επέβαλαν μπλόκο στα λιμάνια μας. Είχαμε λάβει το μάθημά μας.

Ερώτημα: το αξίωμα ότι η φυσική μας θέση είναι με τις ναυτικές δυνάμεις, ισχύει απaráλλακτο σήμερα; Ας κάνουμε μικρή ιστορική αναδρομή: κατά τον Α' Π.Π., οι ναυτικές δυνάμεις, είχαν συνασπισθεί στην Εγκάρδια Συνεννόηση (Entente) στην οποία όμως μετείχε και η κατ' εξοχήν ηπειρωτική δύναμη, πραγματική αποτύπωση της Ευρασίας, η Ρωσία των Τσάρων. Αντίπαλος, οι Κεντρικές Δυνάμεις, Γερμανία και Αυστροουγγαρία, στις οποίες είχαν προσκολληθεί οι γείτονες και περιφερειακοί τότε αντίπαλοί μας, Οθωμανοί και Βούλγαροι.

Ίδιοι και οι σύμμαχοι μας κατά τον Β' Π.Π. Όχι μόνο οι θαλάσσιες, αγγλοσαξωνικές εν προκειμένω δυνάμεις και η αγωνιώσα Γαλλία, αλλά και η μετενσάρκωση της ρωσικής αυτοκρατορίας, Σοβιετική Ένωση.

Ποιό ήταν το δόγμα μας τότε; Διατυπώνεται με διαυγή τρόπο στο βιβλίο του Εμμανουήλ Τσουδερού, ΠΘ της εξόριστης ελληνικής κυβέρνησης (1941-44), «Διπλωματικά Παρασκήνια» (1950): η συμμαχία μας με τις δυτικές/θαλάσσιες δυνάμεις είναι απαρασάλευτη αλλά διατηρούμε σχέσεις ομαλές και λειτουργικές δίκην αντίβαρου με την ΕΣΣΔ, πρωτίστως λόγω της πίεσως που η Μόσχα μπορεί να ασκήσει στους Σλάβους των Βαλκανίων και την Τουρκία και την μετακύλιση των πιέσεων αυτών πάνω μας.

Μπήκαμε το 1952 στην Ατλαντική Συμμαχία, αφού προηγήθηκε η μοιραία αιματηρή έμφυλη διαμάχη που εξασθένησε την διεθνή θέση μας. Η ένταξη στην Συμμαχία ήταν προδιαγεγραμμένη, αλλά υπηρετούσε επίσης το

¹ Ο Δρ. Πουκαμισάς διετέλεσε Πρέσβης της Ελλάδος στην Ουκρανία από το φθινόπωρο 2016 έως το φθινόπωρο 2019.

φιλελεύθερο φρόνημα του ελληνικού λαού και τις γεωπολιτικές ανάγκες της χώρας.

Το 1980-81, μετά εικοσαετή επώαση, γίναμε μέλη της τότε ΕΟΚ, τόσο για οικονομικούς όσο και για πολιτικούς λόγους. Είδαμε την κατόπιν ΕΕ, ως τον ασφαλή ηγεμόνα του μέλλοντος μας: οι ιδρυτές - πατέρες της ΕΕ φιλοδοξούσαν να οικοδομήσουν «μια όλο και στενότερη Ένωση». Στην ΕΚ, κατόπιν (1996) ΕΕ, κεντρικό ρόλο από την αρχή διαδραμάτιζε η ΟΔ Γερμανίας, ρόλο που έγινε καθοριστικός μετά την ένωση των δύο Γερμανιών (1990), με συνοδηγό της αμαξοστοιχίας την Γαλλία, δύναμη πυρηνική και μόνιμο μέλος του Συμβουλίου Ασφαλείας των Η.Ε.

Και φτάνουμε στο σήμερα. Αναμφισβητήτως η πορεία μας και το τέρμα της είναι δυτικά. Τούτο ισχύει, στο μέτρο που Δύση δεν είναι μόνο τα «5 κλειδιά» (ΗΠΑ, Η.Β., Καναδάς, Αυστραλία, Ν.Ζ.), αλλά συντάσσονται σε αυτήν οι εν τω μεταξύ βασικοί μας εταίροι Γαλλία και Γερμανία.

Ο Γεώργιος Παπανδρέου έλεγε κάποτε ότι η Ελλάς αναπνέει με δύο πνεύμονες, ΗΠΑ και Αγγλία/ Η.Β. Είναι κοινός τόπος να πούμε σήμερα ότι η Ελλάς αναπνέει με δύο πνεύμονες, ΗΠΑ και Γαλλογερμανία (η θέση του Η.Β. συζητείται).

Και ποιά εν τω μεταξύ στο αβάκιο των υπολογισμών μας, η θέση Ρωσίας και Κίνας;

Η θέση μας ευρίσκεται με τις θαλάσσιες δυνάμεις, όταν αυτές δεν είναι μόνο οι αγγλοσαξωνικές, αλλά συμπλέουν Γαλλία και Γερμανία. Αν στις θαλάσσιες νοούνται μόνο οι αγγλοσαξωνικές, κάθε λογικός μελετητής θα έπρεπε να ανησυχεί, ανεξαρτήτως δε του γεγονότος ότι η ελάσσω αυτών έχει χάσει την θέση που κατείχε μέχρι την έναρξη του απελευθερωτικού αγώνα των Κυπρίων.

Αλλά ακόμη και αν η Δύση παραμείνει συμπαγής, το έθνος είναι υποχρεωμένο να δέχεται τα μηνύματα που εκείθεν εκπορεύονται με φρόνηση και επεξεργασία πέρα από τον ορίζοντα των εκλογών.

Κρούω τον κώδωνα του κινδύνου, μην και το θέσφατο «είμαστε με τις θαλάσσιες δυνάμεις» αποτελέσει άλλοθι σε παθητικές πολιτικές που δικαιολογούν ραστώνη και συγκαλύπτουν γνωσιολογική ένδεια. Η χώρα δεν έχει αίφνης την πολυτέλεια να αναθεωρήσει τις συμφωνίες που την συνδέουν με την Κίνα, παρά σε επικοινωνία και συντονισμό με τους Ευρωπαίους εταίρους, ούτε έχει την άνεση χάριν της Ουκρανίας να οδηγηθεί στην σχέση της με την Ρωσία, στο μη περαιτέρω.

Η απόλυτη ταύτιση με τις ναυτικές δυνάμεις, οδήγησε το 1919 στην αποτυχία της Ουκρανίας, που ήταν προάγγελος της μικρασιατικής καταστροφής. Ωστε,

μεσογειακή, θαλάσσια και ναυτική χώρα η Ελλάδα συνεχίζει να συντάσσεται με τις ισχυρές θαλάσσιες δυνάμεις του πλανήτη, εφόσον τουλάχιστον η Γαλλία ταυτίζεται με αυτές, αλλά στην σημερινή ρευστή διεθνή πραγματικότητα, όπου μάλιστα οι ηπειρωτικές δυνάμεις της «κεντρικής γης» εμφανίζονται ισχυρές, η χώρα με φρονιμάδα και ρεαλισμό δεν εμπιστεύεται την τύχη της στον αυτόματο πιλότο.